

Voorwoord

In dit boek vol bijzondere weetjes is van alles te ontdekken over de Bijbel.

Bijvoorbeeld over Noa en haar zussen. Zij zorgen ervoor dat Mozes in de wet vastlegt dat niet alleen zonen, maar ook dochters land kunnen erven.

Of over Onesimus, ken je die? In de Bijbel staat een brief die helemaal over hem gaat!

En heb je weleens gehoord van de kolokwintplant? Deze werd vroeger gebruikt als medicijn, maar pas op: in de Bijbel lees je ook hoe giftig hij kan zijn.

Dit boek neemt je mee naar de wereld van de Bijbel. Je ontdekt hoe de mensen toen leefden. Je leest hoe de mensen wonen en werken, wat ze eten, wat kinderen zoal doen op een doordeweekse dag, en nog veel meer ...

Veel leesplezier!

Hanna Holwerda

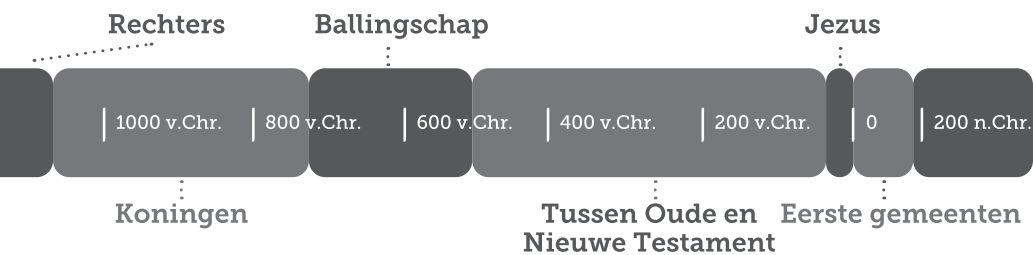
Oerverhalen

Aartsvaders

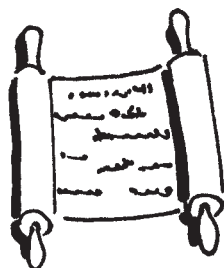
In de woestijn

De verhalen in de Bijbel gaan over een periode van duizenden jaren. In zo'n lange tijd kan er veel veranderen. Huizen worden steeds steviger en groter gebouwd, de steden groeien. Mensen ontdekken hoe ze ijzer kunnen bewerken, stoffen kunnen verven, spullen kunnen maken. In dit boek staat bij de teksten aangegeven om welke periode uit de bijbelse tijd het gaat. De periodes kun je terugvinden in de tijdbalk hierboven.

Wat gebeurde wanneer?

De Bijbel is geen geschiedenisboek, maar een boek vol verhalen. Die verhalen zijn vaak eerst doorverteld, voordat ze zijn opgeschreven. Soms zitten daar jaren of zelfs eeuwen tussen. De eerste bijbelboeken worden geschreven en overgeschreven (en soms ook een beetje aangepast) op papyrus of perkament, niet in de vorm van een boek, maar als boekrol.

Inhoud

Natuur in de Bijbel	11
Het landschap	11
Bomen en planten	16
Dieren	20
Familie	25
Een groot gezin	25
Kinderen zijn belangrijk	29
10x Vaak vergeten personen	33
Een plek om te wonen	37
Wonen in een tent	37
Wonen in een huis	41
De inrichting	45
Eten en drinken	49
Op het menu	49
Aan tafel met ...	57
10x Bijzondere en minder bekende vrouwen	61
Het boerenleven	65
Iedereen een beetje boer	65
Van zaaien tot oogsten	69

Leven in de stad	73
Steden in de tijd van de Bijbel	73
Wonen en werken	78
Bijzondere steden	84
10x Bekend om een bizarre reden	88
Aan het hof	92
De koning	92
Het paleis	96
Bijzondere koningen en koninginnen	100
Oorlog	105
Als het oorlog is	105
Het leger	109
Slimme plannetjes in oorlogstijd	114
10x Een vreemd wapen	118
De TOP TIEN weetjes van de schrijver	123

Natuur in de Bijbel

HET LANDSCHAP

Het land Israël ligt aan de Middellandse Zee. In het zuiden grenst het aan de woestijn. In deze gebieden is het droog en heet. Naar het noorden toe is er meer begroeiing. De Jordaan is de belangrijkste rivier van Israël. Die ontspringt in het noorden en stroomt door een diepe vallei naar het zuiden. De winters zijn nat en de zomers heet en droog.

Jordaan

Op zoek naar groen

AARTSVADERS

Door het land stroomt de Jordaan. In de buurt van de rivier is het land groen, maar een groot deel van het land is dor en droog. Nomaden, zoals Abraham, trekken vaak van het ene vruchtbare gebied naar het andere. In de

Bijbel lees je dat Abraham een tijdje gaat wonen bij de eiken van More, hier moet dus water geweest zijn.

Droogte, een bruine zee en een explosie van kleuren

Als het jarenlang niet regent in Israël, is dat vooral een probleem voor het vee. Er groeit minder gras, dus is er minder te eten. Voor de mensen is er nog altijd grondwater, dat door putten bereikbaar blijft. Als het na de droogte gaat stortregenen, stromen de rivieren vol. Het water in de zee kleurt bruin van het meegenomen woestijnzand en de woestijn bloeit binnen enkele weken in alle kleuren van de regenboog.

Roos van Jericho

Er is een plant die 'de roos van Jericho' heet. Hij kan heel lang zonder water, soms wel vijftig jaar! Hij ziet er verdroogd uit, maar als het regent, komt hij weer tot leven en wordt groen.

Roos van Jericho

Land van melk en honing

VAN EGYPTE NAAR HET BELOOFDE LAND

Israël heet Kanaän in de verhalen over Mozes en de uittocht. Ook werd het 'land van melk en honing' genoemd, dat betekent: land van overvloed.

Bijzondere bergen

VAN EGYPTE NAAR HET BELOOFDE LAND

KONINGEN

TIJD VAN JEZUS

God sprak tot Mozes op de berg **Horeb** in het Sinai-gebergte. De berg is 2285 meter hoog, dat is half zo hoog

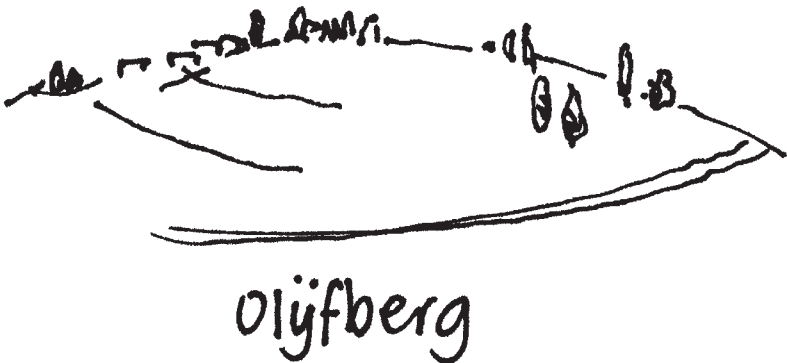
als de Mont Blanc, de hoogste berg van Europa. Het woord Horeb, of Horebberg, komt uit het Hebreeuws en betekent 'woestijn'. Ook de profeet Elia ontmoet God op de berg Horeb.

Andere bijzondere bergen zijn:

>> De berg **Karmel** (530 meter hoog). God steekt hier het offer van Elia aan, terwijl koning Achab, de Baälpriesters en heel het volk toekijken.

>> De berg **Tabor** (588 meter hoog). Men denkt dat Jezus op deze berg Elia en Mozes heeft ontmoet, maar we weten het niet zeker.

>> De **Olijfberg** (820 meter hoog). Deze berg ligt aan de oostkant van Jeruzalem en is begroeid met olijfbomen. Jezus komt hier vaak en stijgt uiteindelijk vanaf deze berg op naar de hemel.

Getsemane

TIJD VAN JEZUS

De naam Getsemane betekent: olijfers. Getsemane is een tuin die buiten Jeruzalem ligt, onder aan de Olijfberg. De Olijfberg is eigenlijk een rij van kleine bergen.

Er staan veel olijfbomen. In het jaar 70 werd Jeruzalem aangevallen door de Romeinse officier Titus en zijn leger. Waarschijnlijk is toen een groot deel van de olijfbomen omgehakt.

Rivieren in de Bijbel

OERVERHALEN

>> De rivier de **Eufraat** stroomt van het huidige Oost-Turkije naar de Perzische Golf en is wel 2270 meter lang. In de Bijbel lees je dat er uit het paradijs een rivier stroomde die zich vertakte in vier rivieren: de Pison, Gichon, Tigris en Eufraat.

AARTSVADERS

KONINGEN

>> Het land tussen de rivier de **Tigris** en de Eufraat heet Mesopotamië. Dit is het gebied waar Abraham vandaan komt. Later lees je over het rijk Assyrië, dat in het noorden van dit gebied ligt, en over Babylonië, dat in het zuiden ligt.

VAN EGYPTE NAAR HET BELOOFDE LAND

>> De **Nijl** stroomt door Egypte en zorgt voor een vruchtbaar gebied in een verder dorre woestijn. God laat het water van deze rivier in bloed veranderen. Even later springen er ontelbaar veel kikkers uit.

KONINGEN

>> De **Jordaan** is de belangrijkste rivier in Israël en komt in veel verhalen voor. Het volk Israël trekt het land binnen door deze rivier over te steken. Naäman moet zich erin onderdompelen om van melaatsheid te genezen. En Johannes doopt er mensen die hun leven willen veranderen.

AARTSVADERS

>> De kleine rivier de **Jabbok** in het noordoosten van Israël stroomt naar de Jordaan toe. Als Jakob met zijn gezin op reis is naar Kanaän, vecht hij aan de oever van deze rivier met een onbekende man.

